

केतुः [चायु-तु की आदेशः Un. 1. 73] 1 A flag, banner; चीनांशुकमिव केतोः प्रतिवातं नीयमानस्य Ś. 1. 33. -2 A chief, head, leader, foremost, any eminent person (oft. at the end of comp.); मनुष्यवाचा मनुवंशकेतुम् R. 2. 33; 14. 7; कुलस्य केतुः स्फीतस्य (राघवः) Rām. -3 A comet, meteor; Bhāg. 2. 6. 15; Ms. 1. 38. -4 A sign, mark. -5 Brightness, clearness. -6 A ray of light; प्रययौ कान्तिमिव दुमाब्जकेतुम् Bu. Ch. 5. 3; Bhāg. 8. 6. 15. cf. also 'केतुर्द्युतौ पताकायाम्' इति विश्वः. -7 The descending node considered as the ninth planet, and the body or trunk of the demon सैहिकेय (the head being regarded as Rāhu); कूर-ग्रहः स केतुश्चन्द्रं संपूर्णमण्डलमिदानीम् Mu. 1. 6. -8 Day-time. -9 Apparition, form, shape. -10 Intellect, judgment; नि केतुना जनानां चिकेथे पूतदक्षसा Rv. 5. 66. 4. -11 A pigmy race. -12 A disease. -13 An enemy. -Comp. -ग्रहः the descending node. -चक्रम् a kind of diagram. -तारा a comet. -भः a cloud. -मालः, -मालम् one of the nine great divisions of the known world (the western portion of जम्बुद्वीप.) -यष्टिः f. a flag-staff; नामाङ्करावणशराङ्कितकेतुयष्टिर्मुखं रथं हरिसहस्रयुजं निनाय R. 12. 103. -रत्नम् lapis lazuli, (also called वैह्यं). -वसनम् a flag.

केदर a. Squint-eyed; cf. केकर.

केदारः 1 A field under water; meadow; केदारेभ्यस्त्व-पोऽगृह्णन्कर्षका ददसेतुभिः Bhāg. 10. 20. 41; Ms. 9. 38, 44; cf. the play on words in the Subhās. के दारपोषणरताः? and the reply is केदारपोषणरताः. -2 A basin for water round the root of a tree. -3 A mountain. -4 A particular mountain forming part of the Himālayas (modern Kedār). -5 A form of Śiva. -6 N. of a Rāga (in music). -Comp. -खण्डम् a small dyke, earth raised to keep out water; गच्छ केदारखण्डं बधान Mb. 1. 3. 22. -नाथः a particular form of Śiva.

केदारकः A kind of rice.

केन ind. By what? whence, how, why; वत्सोपमन्यो केन वृत्ति कल्पयसि Mb. 1. 3. 36. **केनेशितोपनिषद्**, **केनोपनिषद्** N. of one of the old principal Upaniṣads.

केनती The amorous sports of love.

केनारः 1 The head. -2 The skull. -3 A cheek. -4 A joint. -5 The temples. -6 A kind of hell.

केनिप a. Ved. Wise, learned (मेधाविन्); यथा केनिपानामिनो वृधे Rv. 10. 44. 4.

केनिपातः A rudder, helm, a large oar used as a rudder.

केन्दुः, -न्दुकः N. of a tree (Mangosteen), a variety of ebony.

केन्द्रम् 1 The centre of a circle. -2 The argument of a circle. -3 The argument of an equation. -4 Distance of a planet from the first point of its orbit in the 4th, 7th or 10th degree. -5 The first, fourth, seventh and tenth lunar mansion.

केप् 1 Ā. (केपते) To shake or tremble.

केपि Ved. a. 1 Trembling, shaking; ते न्यविशन्त केपयः Rv. 10. 44. 6. -2 Unclean.

केयूरः, -रम् [के बाहुशिरसि याति, या-ऊर किच्च अलुक् समा^० Tv.] A bracelet worn on the upper arm, an armband; केयूरा न विभूषयन्ति पुरुषं हारा न चन्द्रोज्ज्वलाः Bh. 2. 19; R. 6. 68; Ku. 7. 69. -रः A kind of coitus.

केयूरिन् a. Decorated with a bracelet.

केरलः (pl.) N. of a country (in the south of India, the modern Malabar) and its inhabitants; Māl. 6. 19; भयोत्सृष्टविभूषाणां तेन केरलयोषिताम् R. 4. 54. -ली A woman of the Kerala country; कर्णाटीनां मुषितमुरलीकेरलीहारलीलः (राजेन्द्रकर्णपूरः). -2 Astronomical science. -3 A Hora or period of time equal to one hour. -Comp. -जातकम्, -तन्त्रम्, -सिद्धान्तः N. of works.

केरी An unknown tree or shrub (perhaps cyperus hexastychus communis); Mātāṅga L. 10. 12; 9. 21.

केल् 1 P. (केलति, केलित) 1 To shake. -2 To sport, be frolicsome.

केलकः A dancer, tumbler.

केलायते Den. Ā. To sport, play.

केलासः Crystal.

केलिः m. f. [केल-इन्] 1 Play, sport. -2 Amorous sport, pastime; केलिचलनमणिकुण्डल &c. Git. 1; हरिहरि सुध-वधुनिकरे विलासिनि विलसति केलिपरे *ibid*; राधामाधवयोर्जयन्ति यमुनाकूले रहः केलयः *ibid*; Amaru. 8; Pt. 1. 175; Ms. 8. 357; Rs. 4. 17; केलिं कुरुष्व परिभुङ्क्ष्व सरोरुहाणि Udb. -3 Joke, jest, mirth. -लिः f. The earth. -Comp. -कलहः a quarrel in jest or joke. -कला 1 sportive skill, wantonness, amorous address; रतिकेलिकलाभिरधीरम् Git. 11. -2 the lute of Sarasvatī. -किलः the confidential companion of the hero of a drama (a kind of विदूषक or buffoon). (-ली) N. of Rati. -किलावती Rati, wife of the god of love. -कीर्णः a camel. -कुञ्जिका a wife's younger sister. -कुपित a. angry in sport; Ve. 1. 2. -कोषः an actor, a dancer. -गृहम्, -निकेतनम्, -मन्दिरम्, -सदनम् a pleasure-house, a private apartment; मञ्जुतरकुञ्जतलकेलि-सदने प्रविश राधे माधवसमीपम् Git. 11; Amaru. 9 (v. 1.) -नागरः a sensualist. -पर a. sportive, wanton, amorous. -पल्लवम् a pleasure-pond; N. 1. 117. -मुखः joke, sport, pastime. -रङ्गः a pleasure ground. -वनम् A pleasure-garden; निरीक्षते केलिवनं प्रविश्य क्रमेलकः कण्टकजालमेव Vikr. 1. 29. -वृक्षः a species of Kadamba tree. -शयनम् a pleasure-couch, sofa; केलिशयनमनुयातम् Git. 11. -शुषिः f. the earth. -सचिवः a boon companion, confidential friend.

केलिकः The Aśoka tree.